

Karta ewidencyjna obiektu grobownictwa wojennego

Gmina: **GNIEZNO**

Nr ewidencyjny: **3003011_01**

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu	Miejscowość
KWATERA	KWATERA POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH	GNIEZNO
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria	powstanie wielkopolskie 1918-1919
		Adres województwo / powiat / gmina
		ulica / lokalizacja opisowa
		Właściciel / zarządca terenu / działka nr
		Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa
		Podstawowa informacja o pochowanych
		Datowanie
		Forma ochrony
		Wymiary (szer., głęb., wys.)
		Material

WIELKOPOLSKIE / GNIEŹNIEŃSKI / GNIEZNO

CMENTARZ PARAFIALNY ŚW. PIOTRA, ul. Kłeckoska

Parafia przy Bazylice Prymasowskiej pw. Wniebowzięcia NMP w Gnieźnie / 300301_1.0001.AR_17.2

W północnej części cmentarza, w głównej alei / 52°32'26.0"N 17°35'13.7"E / 52.540564, 17.587145

POWSTAŃCY WIELKOPOLSCY (51 osób)
+ weteran powstania wielkopolskiego

1919 r.

GROBY WOJENNE
Cmentarz wpisany do rejestru zabytków pod nr. 2119/A z 30.03.1987

pojedynczy grób: 80 cm x 180 cm x 104 cm
pole kwatery – ok. 800 m²

piaskowiec, lastriko

Szkic sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje
		<p>Kwaterna składająca się z 52 indywidualnych nagrobków o identycznym kształcie; w centrum pomnik murowany z płytami inskrypcyjnymi.</p> <p>Mogiła o wymiarach (szer. x dł. x wys., w cm) – fundament: 80 x 180 x ok. 12 (od frontu) i 24 (z tyłu), płyta wierzchnia lastrikowa: 86,5 x 184,5 x 4; stela – podstawa: 44 x 21,5 x 18, trzon w formie trapezoidalnego prostopadłościanu: 39,5 x 16 (u dołu) i 11 (o góry) x 58 (w centrum) i 50,5 (po bokach).</p> <p>Pomnik – u podstawy 4 stopnie: 549,5 x 551 x 3,5, 460,5 x 460,5 x 16, 368 x 368,5 x 16, 269 x 276 x 17; podstawa 4-poziomowa: 186,5 x 186 x 61, 124 (z tym 14 cm wcięcia boczne) x 124,5 (w tym 13,5 j/w) x 81,5, 96 x 97 x 7, dodatkowo od frontu rzeźba orła, 86 x 87,5 x 71; trzon w formie krzyża: 86,5 (w tym 46 wcięcia boczne) x 85,5 (w tym 45,5 j/w) x ok. 385. Od frontu tablice – w dolnym szeregu: 77 x 3 x 52, górna tablica od frontu: 105 x 3 x 58,5, mała tabliczka na stopniu z lewej strony: 20 x 2 x 12,5.</p> <p>Kwaterna o obwodzie 81 m; na obwodzie szpaler iglaków. Groby w dwóch rzędach, ułożonych dookoła centralnie umiejscowionego pomnika; z lewej strony poza szeregiem grób weterana powstania.</p>
<p>Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie</p>	<p>Bibliografia</p>	<p>Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.</p>
<p>Stan mogił zadowolający – w niektórych częściach obiekty wymagające czyszczenia i konserwacji.</p> <p>Remonty obiektu w latach 1985 i 2007.</p> <p>Przewidziany remont w 2018 r.</p>	<p>Olszewski W., Jastrząb Ł., <i>Lista strat Powstania Wielkopolskiego</i>, Koszalin 2009 (pozycje 56, 86, 97, 146, 161, 212, 250, 267, 403, 502, 552, 559, 640, 657, 821, 871, 954, 955, 1008, 1077, 1090, 1095, 1151, 1206, 1215, 1275, 1484, 1496, 1512, 1537, 1580, 1583, 1591, 1599, 1656, 1750, 1800, 1860, 1864, 1923, 1962, 1963, 2013, 2029, 2055, 2144, 2208, 2250, 2270, 2272)</p> <p>R. Gawęł, <i>Akropol naszych czasów</i> [w:] http://www.piaostowskakorona.pl/news.php?readmore=177 [dostęp: 23.07.2018 r.]</p> <p><i>Wojskowy pogrzeb kpt. Cymsa</i> [w:] http://polskazaobrojna.pl/home/articleshow/10941?t=Wojtkowy-pogrzeb-kpt-Cymsa-w-Gnieznie [dostęp: 23.07.2018 r.]</p>	<p>Plewiński Czesław, Pachowiak Stanisław, Śledziński Wincenty (w <i>Liście...</i> - Walenty), Wieliński Wojciech, Juhnke Leon, Zasada Wincenty, Majerowicz Mieczysław, Lewandowski Alojzy, Stróżyk Stefan, Szubiński Kazimierz, Heller Aleksander, Mazurkiewicz Aleksander, Zieliński Franciszek, NN, Baran Jan, Maćkowiak Ignacy (w <i>Liście...</i> - Alojzy), Mroziński Józef, Kordoński Franciszek, Bojanowski Waław, Trzaskawka Michał, Pawlak Aleksander, Tomaszewski Stanisław, Młodzikowski Szczepan, Bączkowski Jan, Becker Stanisław, Wolniewicz Adam, Polus Franciszek, Śliwiński Józef, Borowski Michał, Wachtel Marian (w <i>Liście...</i> - Mariusz Józef), Bysikiewicz Stefan, Zieliński Jan, Harwaziński Józef, Częstochowski Stanisław, Pankowski Bolesław, Strzyżewski Edmund (w <i>Liście...</i> - Stożewski), Ratajczak Feliks, Pogłodziński Kazimierz, Kunicki Stefan, Kunicki Waław, Makowski Franciszek, Smol Ludwik (w <i>Liście...</i> - Smul), Graj Franciszek, Siekierski Walerian, Cieślewicz Jan, Pluta Czesław, Kozłowski Kazimierz, Jerzy Józef, Franckowski Wojciech (w <i>Liście...</i> - Frankowski), Peka Józef.</p> <p>Pierwsze pochówki na cmentarzu św. Piotra miały miejsce 8 stycznia 1919 r., kiedy to przywieziono pociągiem ciała dziewięciu Powstańców poległych pod Inowrocławiem. Pogrzebom towarzyszyły manifestacje patriotyczno-religijne. Kolejne pochówki miały miejsce w lutym 1919 r. – tym razem do mogił złożono poległych pod Szubinem, Potulicami i Rynarzewem. W ten sposób powstała kwaterna wojenna, którą potocznie nazywa się Akropolem Naszych Bohaterów. 1 listopada 1933 r. odsłonięto uroczystie pomnik wystawiony staraniem Towarzystwa Powstańców i Wojaków w Gnieźnie. Niemcy w 1940 r. zdemontowali pomnik, jednakże odbudowano go po wojnie dzięki zaangażowaniu weteranów. 27 grudnia 2013 r. na Akropolu Bohaterów spoczął ktp. Paweł Cymś; jego szczątki przeniesiono do kwatery Powstańców Wielkopolskich w Gnieźnie z Bystrej na Śląsku.</p>
<p>Załączniki</p> <p>Dokumentacja fotograficzna – stan na 21.07.2017 r. – w wersji elektronicznej.</p> <p>Zdjęcia archiwalne – w wersji elektronicznej.</p>		
<p>Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):</p>		<p>Bartosz Biegała, Sławomir Józefiak, 23.07.2018 r. / aktualizacja 28.01.2019 r. /</p>